

Vazba

Plynutí lhůty pro podání stížnosti proti rozhodnutí o vzetí do vazby se odvozuje od doručení písemného vyhotovení usnesení. Bez ohledu na skutečnost, že při ústním vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění, je garantována možnost seznámit se s písemným odůvodněním usnesení, porozumět argumentaci soudu a zvážit možnost obrany proti němu pro kvalifikované podání stížnosti klíčová. Pokud proto městský soud odmítl stížnost stěžovatele, kdy lhůta k podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby ještě nezačala běžet, porušil ústavně zaručené základní právo stěžovatele na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1, 4 Listiny a právo na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 329/20 ze dne 3.3.2020)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti stěžovatele V. G., t. č. ve Vazební věznici Ruzyně, zastoupeného JUDr. K.H., advokátem se sídlem P., kterou se domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2020, sp. zn. 61 To 3/2020, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 43 Nt 108/2019, za účasti Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 1, jako účastníků řízení, a Městského státního zastupitelství v Praze, jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2020, sp. zn. 61 To 3/2020, bylo porušeno stěžovatelovo právo na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1, 4 Listiny základních práv a svobod a právo na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Toto rozhodnutí se proto ve vztahu ke stěžovateli ruší. Ve zbyvajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Průběh předchozího řízení a podstatný obsah ústavní stížnosti

1. Včas podanou ústavní stížností, která splňuje podmínky řízení dle zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí, neboť má za to, že jimi bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva"), a dále došlo k porušení práva na osobní svobodu podle čl. 8 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Ústavní stížnost stěžovatel spojil s návrhem na odklad vykonatelnosti napadených usnesení.

2. Z obsahu napadených rozhodnutí a vyžádaného soudního spisu sp. zn. 43 Nt 108/2019 vedeného Obvodním soudem pro Prahu 1 (dále jen "obvodní soud") se zejména podává, že v záhlaví uvedeném usnesením tohoto soudu byl stěžovatel vzat do vazby z důvodů uvedených v ustanovení § 67 písm. a) a c) zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "tr. ř."). Proti stěžovateli je vedeno trestní řízení pro podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 písm. j) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "tr. zákoník"). Obvodní soud na základě předloženého spisového materiálu shledal, že trestní stíhání je důvodné, když uvalení tzv. útěkové vazby je odůvodněno nejen hrozbou vysokého trestu, ale také tím, že se jedná o cizího státního příslušníka, který nemá v České republice trvalé bydliště, příbuzné ani pracovní vazby. Uvalení tzv. předstížené vazby je dle soudu dáno zejména okolností, že stěžovatel nemá na území

České republiky zdroj příjmů, a proto se nabízí reálná možnost, že by si trestnou činností, která mu je kladena za vinu, mohl dále opatřovat prostředky k obživě.

3. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel ihned v soudní síni po vyhlášení rozhodnutí blanketní stížnost, kterou několikrát doplnil. Poprvé tak učinil ihned po převzetí právního zastoupení nynějším obhájcem. V prvním doplnění ze dne 6. 12. 2019 nově zvolený obhájce JUDr. H. upozornil obvodní soud, že nyní stěžovatele zastupuje on, což doložil příloženou plnou mocí. Přesto bylo usnesení o vzetí stěžovatele do vazby prostřednictvím datové schránky doručeno dne 9. 12. 2019 dřívější ex offo ustanovené obhájce stěžovatele. Obvodní soud tedy ex offo ustanovené obhájce JUDr. U. doručoval i poté, co byla dne 6. 12. 2019 obvodnímu soudu doručena plná moc stávajícího obhájce stěžovatele JUDr. H. O obsahu rozhodnutí o vzetí do vazby se zplnomocněný obhájce stěžovatele dozvěděl právě od dřívější obhájce stěžovatele JUDr. U., nikoliv od obvodního soudu.

4. Dne 7. 1. 2020 bylo stěžovateli do vazební věznice doručeno usnesení o vzetí do vazby přeložené do ruského jazyka. Poslední doplnění stížnosti proti rozhodnutí obvodního soudu datované dnem 10. 1. 2020 bylo obvodnímu soudu doručeno dne 11. 1. 2020, tedy až po doručení soudního rozhodnutí v překladu v ruském jazyce. Ještě předtím však napadeným usnesením Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") o stížnosti stěžovatele dne 7. 1. 2020 rozhodl tak, že se podaná stížnost zamítá.

5. Stěžovatel uvádí, že městský soud o jeho stížnosti rozhodl ještě před zahájením lhůty pro podání stížnosti, čímž došlo k závažnému porušení procesních práv stěžovatele. Ve svém rozhodování městský soud ani nijak nezkoumal, proč bylo rozhodnutí o vzetí stěžovatele do vazby přeloženo do ruského jazyka namísto úředního jazyka země, jejímž je stěžovatel občanem. Stěžovatel namítá, že přeložené usnesení o vzetí do vazby mu bylo doručeno dne 7. 1. 2020. Toto přeložené rozhodnutí nebylo doručeno do datové schránky obhájce stěžovatele; jakmile se však obhájce dozvěděl o doručení přeloženého usnesení, spolu se stěžovatelem připravili obsáhlé doplnění stížnosti datované dnem 10. 1. 2020, které bylo obvodnímu soudu doručeno dne 11. 1. 2020. Napadené usnesení městského soudu je však datováno dnem 7. 1. 2020, tedy stejným dnem, kdy bylo přeložené rozhodnutí o vzetí do vazby stěžovateli prostřednictvím vazební věznice teprve doručeno.

II. Vyjádření účastníků řízení

6. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřil Obvodní soud pro Prahu 1, Městský soud v Praze i Městské státní zastupitelství v Praze.

7. Obvodní soud ve svém vyjádření ve vztahu k doručování usnesení o vzetí do vazby zrekapituloval, že o vzetí stěžovatele do vazby rozhodl usnesením ze dne 4. 12. 2019. U veřejného zasedání byl přítomen jak stěžovatel, tak i jeho obhájce Mgr. M.V., i. s. ex offo ustanovené obhájce JUDr. U., Ph.D. Soudce obvodního soudu písemně vyhotovil usnesení o vzetí do vazby, které bylo dne 9. 12. 2019 doručeno do datové schránky JUDr. U. Obvodní soud ve vztahu k námitkám obsaženým v ústavní stížnosti uvádí, že JUDr. Uhlířové doručoval, protože v momentě, kdy soudce obvodního soudu vyhotovoval pokyn, komu má být usnesení v písemné podobě doručeno, ještě nebyla plná moc JUDr. H. ve spise založena. Závěrem ve svém vyjádření obvodní soud přiznal pochybení, když omylem usnesení městského soudu o zamítnutí stížnosti proti rozhodnutí obvodního soudu o vzetí stěžovatele do vazby zaslal opět JUDr. U., která v té době stěžovatele již nezastupovala, namísto toho, aby toto usnesení městského soudu zaslal obhájce stěžovatele JUDr. H.

8. Městský soud v Praze ve svém vyjádření pouze odkázal na odůvodnění nyní ústavní stížnosti napadeného rozhodnutí.

9. Městské státní zastupitelství v Praze (dále jen "městské státní zastupitelství") ve svém vyjádření zdůraznilo svoji marginální roli v dané věci. Akcentuje, že nedisponuje podklady, z nichž by bylo

možno najisto postavit, zda a kdy byl překlad usnesení o vzetí do vazby obviněnému doručen. Současně ale nezpochybnuje, že právo na zajištění písemného překladu usnesení o vzetí do vazby je nezbytným pro řádné uplatnění jeho práva na obhajobu, a proto, pokud by se prokázalo, že stížnostní soud rozhodl dříve, než se obviněný mohl seznámit s odůvodněním usnesení obvodního soudu o jeho vzetí do vazby, čímž by obviněný pozbyl možnost se účinně hájit, lze usuzovat na nedodržení práva na spravedlivý proces. Přitom však městské státní zastupitelství upozorňuje, že si není vědomo toho, že by soud při vazebním zasedání od samého počátku bránil stěžovateli v realizaci jeho práva na používání jazyka, který ovládal, stejně jako si není vědomo toho, že by byl stěžovatel nějak diskriminován ve srovnání s dalšími obviněnými, když by mu byl poskytnut tlumočnick pouze do ruského jazyka, přestože se nejedná o stěžovatelův mateřský jazyk. Vazebního zasedání před obvodním soudem se od počátku účastnili dva tlumočníci, jeden s aprobací ruština a druhý s aprobací rumunština a všem obviněným byla dána možnost výběru jazyka, ve kterém jim bude průběh veřejného zasedání tlumočen.

10. Vzhledem k obsahu zaslaných vyjádření i k povaze projednávané věci obdržená vyjádření nebyla stěžovateli zaslána na vědomí a k případné replice, jelikož by to bylo neúčelné.

III. Vlastní hodnocení Ústavního soudu

11. Ústavní soud posoudil všechny výše uvedené okolnosti a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná.

12. Nejprve je vhodné uvést, že problematikou běhu lhůty k podání stížnosti v trestním řízení se Ústavní soud v minulosti opakovaně zabýval a jeho rozhodovací činnost je v tomto směru ustálená.

13. Podle této ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu platí, že usnesení je všeobecnou formou rozhodnutí v trestním řízení, přičemž trestní řád upravuje postup jeho vzniku, způsob zachycení a sdělení jeho obsahu navenek. Způsob oznámení usnesení osobě, které se přímo týká, jakož i osobě, která k němu dala svým návrhem podnět, je upraven v § 137 odst. 1 věta druhá tr. ř. Oznámení se děje buď vyhlášením usnesení v přítomnosti takových osob, anebo doručením opisu usnesení. Je zřejmé, že první forma oznámení se týká především těch usnesení, jež není třeba písemně vyhotovit (viz § 136 odst. 1, 2 tr. ř.). Bylo-li naopak třeba usnesení písemně vyhotovit s obsahovými náležitostmi dle § 134 odst. 1, 2 tr. ř., lze účinky oznámení dle § 137 odst. 1 tr. ř. spojovat až s doručením jeho opisu osobám dle věty první citovaného ustanovení, a to bez ohledu na předchozí vyhlášení téhož usnesení v přítomnosti uvedených osob [srov. náleze ze dne 23. 9. 2010 sp. zn. III. ÚS 1542/09 (N 201/58 SbNU 787); všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>]. Usnesení o vzetí obviněného do vazby je tím usnesením, jehož účinky lze spojovat až s doručením jeho opisu jednak obviněnému, ale i jeho obhájci (viz § 137 odst. 1, 3 tr. ř. ve spojení s § 62 odst. 2 tr. ř.) a to bez ohledu na to, že se obviněný i jeho obhájce osobně účastnili vyhlášení usnesení před soudem.

14. Plynutí lhůty pro podání stížnosti proti rozhodnutí o vzetí do vazby je tak třeba zásadně odvozovat od doručení písemného vyhotovení usnesení. Opačný závěr by totiž nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením, a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoučelná. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění, je garantována možnost seznámit se s písemným odůvodněním usnesení, porozumět argumentaci soudu a zvážit možnost obrany proti němu pro kvalifikované podání stížnosti klíčová.

15. V nyní projednávaném případě hraje důležitou roli rovněž okolnost, že stěžovatel je cizím státním příslušníkem. Podle ustanovení § 28 odst. 2 tr. ř. je usnesení o vzetí stěžovatele do vazby takovým rozhodnutím, u něhož je třeba, aby byl opis tohoto usnesení na žádost stěžovatele písemně přeložen.

Pouze pokud by písemný překlad usnesení o vzetí do vazby stěžovatel výslovně odmítl, postačovalo by, aby mu bylo rozhodnutí v písemné formě doručeno v jazyce českém. Jak vyplývá ale i z pokynu kanceláři připojenému k napadenému usnesení obvodního soudu o vzetí všech obviněných do vazby, obvinění včetně stěžovatele požadovali překlad tohoto usnesení (viz č. l. 16 spisu obvodního soudu). V takovém případě podle § 28 odst. 3 tr. ř. platí, že za situace, kdy je třeba pořídit písemný překlad usnesení o vzetí do vazby, považuje se usnesení za doručené až doručení písemného překladu a teprve okamžik doručení přeloženého rozhodnutí je rozhodný pro počátek běhu lhůty k podání stížnosti.

16. Usnesení o vzetí do vazby se přitom svým významem a důsledky v podobě zásahu do osobní svobody stěžovatele blíží rozsudku. Právě proto byla stanovena povinnost jeho opis oprávněným osobám písemně doručit; pakliže by se lhůta k podání stížnosti neodvívěla od doručení opisu usnesení, ztratilo by toto ustanovení svůj racionální smysl [obdobně viz nálezy ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05 (N 4/40 SbNU 39), taktéž ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04 (N 52/36 SbNU 555), a dále ze dne 31. 5. 2018 sp. zn. I. ÚS 3842/17]. Nehledě na to, že by takový opačný postup zcela iracionálně dával výhodu obviněným, jejichž obhájci se vazebních zasedání neúčastní. Stěžovatel navíc zřetelně avizoval doplnění stížnosti po obdržení písemného vyhotovení usnesení obvodního soudu s úředním překladem (srov. č. l. 53 - 80 spisu obvodního soudu). V důsledku vlastního pochybení však městský soud neměl vůbec možnost se doplněním stížnosti obviněného zabývat, neboť o stížnosti rozhodl dříve, než bylo toto doplnění soudu zasláno.

17. Pro rekapitulaci tedy Ústavní soud opakovaně shrnuje následující. V projednávaném případě bylo usnesení obvodního soudu oznámeno stěžovateli a jeho tehdejší obhájce vyhlášením dne 4. 12. 2019. Po tomto vyhlášení stěžovatel okamžitě do protokolu uvedl, že proti rozhodnutí podává stížnost (viz č. l. 12 spisu obvodního soudu). Písemné vyhotovení usnesení o vzetí do vazby bylo původní ex offo ustanovené obhájce stěžovatele JUDr. U. doručeno dne 9. 12. 2019 (viz č. l. 17 spisu obvodního soudu) a stěžovateli v českém jazyce bylo do vazební věznice doručeno dne 13. 12. 2019 (viz. č. l. 16 spisu obvodního soudu). Mezitím si však stěžovatel zvolil nynějšího obhájce JUDr. H., o čemž byl obvodní soud informován zasláním doplnění stížnosti s příloženou plnou mocí dne 6. 12. 2019 (viz č. l. 32 spisu obvodního soudu). Z uvedeného sledu událostí je tedy patrné, že dne 9. 12. 2019 již nemělo být písemné vyhotovení usnesení o vzetí stěžovatele do vazby zasíláno JUDr. U., nýbrž JUDr. H. jako novému obhájce stěžovatele. Až dne 7. 1. 2020 bylo stěžovateli doručeno přeložené usnesení o vzetí do vazby. JUDr. H. jakožto obhájce stěžovatele nebylo toto usnesení k dnešnímu dni stále doručeno. Lhůta k podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby tedy nezačala stále běžet; přesto městský soud o podané stížnosti, resp. o průběžně doplňované blanketní stížnosti stěžovatele rozhodl dne 7. 1. 2020.

18. Z uvedeného je zřejmé, že městský soud postupoval nejen v rozporu se závěry uvedené judikatury Ústavního soudu, ale především i v rozporu s kogentním ustanovením podústavního práva (srov. § 28 odst. 3 tr. ř.: "Jestliže s doručení rozhodnutí uvedeného v odstavci 2 je spojen počátek běhu lhůty a je třeba pořídit písemný překlad takového rozhodnutí, považuje se rozhodnutí za doručené až doručení písemného překladu."). Stěžovatel měl právo seznámit se před podáním (resp. odůvodněním) stížnosti s písemným vyhotovením napadeného usnesení obvodního soudu, a to v jeho mateřském jazyce. Byla-li v rozporu s tímto právem jeho stížnost odmítnuta, přičemž při svém rozhodování městský soud vycházel toliko z doplnění stížnosti, která se však nemohla opírat o přeložené písemné vyhotovení usnesení o vzetí do vazby, došlo k porušení jeho práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny, stejně jako práva na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny. Zejména v případě závažného zásahu do osobní svobody stěžovatele je přitom třeba i možné nejasnosti v jeho postupu a obraně vykládat ve prospěch uplatnění jeho ústavně zaručených práv a svobod.

19. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud shledal porušení stěžovatelova práva na přístup k soudu,

nezabýval se další, byť okrajovou, stěžovatelem uplatněnou argumentací. Posoudit důvodnost trestního stíhání a důvodnost uvalení vazby bude totiž teprve úkolem městského soudu, který ve znovuotevřeném řízení tentokrát již musí posoudit důvodnost stěžovatelovy stížnosti a pokračování stěžovatelovy vazby. Přitom běh lhůty pro podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby se odvíjí od doručení přeloženého a písemně vyhotoveného usnesení o vzetí do vazby obviněnému (stěžovateli) a od doručení usnesení o vzetí stěžovatele do vazby jeho obhájci.

20. Z toho důvodu musel Ústavní soud odmítnout ústavní stížnost v té části, která směřovala proti usnesení obvodního soudu. Jeho meritorní přezkum by totiž v této fázi "živého" řízení odporoval zásadám subsidiarity řízení o ústavní stížnosti a minimalizace zásahů do rozhodovací činnosti obecných soudů.

21. S ohledem na výše uvedené důvody Ústavnímu soudu nezbylo, než podle § 82 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu konstatovat, že napadeným rozhodnutím městského soudu došlo k porušení ústavně zaručeného základního práva stěžovatele na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1, 4 Listiny a k porušení práva na obhajobu garantovaného čl. 40 odst. 3 Listiny, a toto rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušit. V části brojící proti usnesení obvodního soudu pak Ústavní soud ústavní stížnost odmítl pro nepřipustnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu, neboť řízení v této věci bude v důsledku kasace napadeného usnesení městského soudu pokračovat.

22. Městský soud musí nově po tomto kasačním zásahu Ústavního soudu zkoumat, v jakém jazyce měl být opis usnesení o vzetí stěžovatele do vazby vyhotoven, kdy a zda vůbec byl stěžovateli v jeho mateřském jazyce (případně v jazyce, o němž stěžovatel uvedl, že jej ovládá - srov. § 2 odst. 14 tr. ř.) opis usnesení doručen a dále musí nově zajistit, aby s rozhodnutím o vzetí stěžovatele do vazby byl seznámen i zplnomocněný obhájce stěžovatele.

23. Protože bylo neprodleně rozhodnuto o samotném návrhu (doručen 30. 1. 2020), Ústavní soud z důvodu hospodárnosti řízení již samostatně nerozhodoval o žádosti o odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí (§ 79 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)